

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGYESTARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL: Az ev. ref. főiskola nyomdájában. SZERKESZTŐI SZÁLLÁS NAGY-KÖZ ELEJE.	Hirdetési ár: Három hasábos garmond sorért, vagy annak helyéért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 kr. és minden beiktatásért külön 30 kr. o. é. bélyegdíj. — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é. Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal. Pesten, Zeisler M. hirdetést közvetítő intézete, Királyutca 60-ik sz., és J. Haasenstein és Vogler Bécsben (Wollzeile 9-dik sz.)	Megjelenik e lap minden szerdán és szombaton, reggel, NAGY FÉLÍVEN. ELŐFIZETÉSI ÁR Negyedévre 1 frt 30 kr. Félévre 2 „ 50 „
--	---	--

Az államvagyonról, hódolatteljes előterjesztése ő császári és apostoli királyi felségéhez Lónyai Menyhért magyar királyi pénzügyminiszternek.“

II.

A mezőgazdasági uradalmakhoz azok tartoznak, melyeknek területe alkalmas a földmivelésre. Ezeknek jelenlegi kiterjedése 412,709 cat. hold, ide nem értve a házi kezelés alatt álló gödöllői uradalmat (12,445 cat. hold), és a három ménesnevelő uradalmat.

Ezen nagy kiterjedésű uradalmak 1862-től 66-ig átlag csak 1.464,970 frtot jövedelmeztek. A pénzügyminiszter e csekély jövedelem okát különösen az egyoldalú gazdálkodási rendszerben találta, melynek ezernyi hibája volt. E rendszer félszegségének kimutatására elég fontos ok az, hogy a bérlethátrálékok a számos bérletelengedés daczára 1866-ban 9.491,165 frtra rugtak.

Lónyay szakférfiakat nevezett ki, hogy jelentést tegyenek okszerűbb rendszer behozatala végett.

Az indokolt jelentések folytán szükségesnek látta az álladalmi jószágigazgatóságok felállítását. A szakképzett igazgatók személyes felelősséggel tartoznak a vezetésökre bizott uradalmakban fogantatott minden intézkedésért, minden mulasztásért.

Az államuradalmakat érdeklő jogügyek a mult rendszer alatt botrányos hanyagsággal kezeltettek. A tagosítások-, birtokrendezésekre nézve semmi lépés sem történt; az activ követelések behajtása nem volt érvényesíthető; a függő peres kérdések egészen elakadtak. Ezen jogügyek kellő ellátása végett az uradalmakban birtokkönyv készítették.

21 mezőgazdasági uradalomban létesítette már a miniszter ur a szükséges reformokat.

Ezen uradalmak közül termő-értékre első helyen áll a pécskai, mely holdankint 10 frt 75 krt. jövedelmezett.

Ezen uradalmak 1862 — 66 ig átlag 1.464,970 frtot jövedelmeztek, 1867-ben, vagyis az említett intézkedések életbeléptetése után azonnal 3.071.603 frtot, mely jövedelem 1868-ban 3.112,758 frtra emelkedett.

Ez uradalmak jövedelme tehát Lónyai kezelése mellett száz perczenttel emelkedtek.

Figyelemreméltó Lónyay urnak azon javaslata, hogy szórványos erdők, melyek semmi hasznót sem hajtanak, vágassanak ki. Ezáltal a mivelhető föld területe 100000 holddal szaporodnék.

A legfontosabb feladatok egyikének tartja miniszter ur a birtokrendezési perek keresztülvitelét, melyeknek szerencsés megoldásához Lónyay ur erélye, szakismerete és tapintatossága sok reméyt nyujt.

A birtokrendezések által az államvagyon több mint 67 ezer holddal fog szaporodni, s így a mezőgazdasági uradalmak a javasolt eladások daczára 520,963 holdra fognak emelkedni, — s ha ezeken keresztülviszi Lónyai ur a szükséges reformokat, az említett uradalmak négy millió frt. tiszta jövedelmet nyujtanak.

Hosszasan fejtegeti ezután Lónyay a követendő kezelési rendszert, melytől a jövedelem nagysága függ. Kimondja, hogy a gödöllői uradalom kivételével, mely házilag kezelendő, az összes államjavakra nézve hosszabb időtartamra szóló bérlet rendszert kell létesíteni. És pedig legezlszerűbb volna az államjavakat 200—1000 holdnyi részletekben 20 évre bérbe adni, oly módon, hogy az összes bérletnek csak 1/20 része ürüljön meg évenként, a mi lehetővé tenné, hogy előnyösebb szerződési feltételeket lehessen kötni. A hosszabb időtartamra kötendő szerződés mellett szól, — egyéb okokat mellőzve, — különösen az, hogy a bérlo mintegy azonosítja érdekeit a kincstáréival.

Ezen rendszernek előnyei, hogy a bérletek évenként járnak le, és így a bérösszeg a jövedelem növekedéséhez képest emelhető: továbbá, hogy a kincstár megválogathatja bérloit.

E rendszer által elérhető lesz azon három fontos elv, melyet a miniszter kimond: 1) hogy a bérbeadott terület jövedelme jó és rossz években egyiránt biztos legyen; 2) hogy a bérjövdelem fokozatosan emeltessék: 3) hogy a föld termő ereje a lehetőségig kiméltessék.

E rendszer alkalmazása által virágzó bérloosztály keletkezése volna kilátásban.

Ilyen bérleteket már kötött is Lónyay

ur. Ezenkívül 5 holdas kis bérleteket is létesített oly helyeken, hol gyárüzlettel foglalkoznak, hol a vidék népesebb, s a vállalkozó szellem eléggé kifejlődött.

A pécskai uradalomban már keresztülvitetett a fennebb jelzett rendszer; és életrevalóságának fényes bizonyosságát adja. Ezen uradalom kiterjedése 151,157 hold; melyből 69,651 hold nagyobb bérletekben van kiadva 99 családnak. — Kis bérlet létesítettett 8500 holdon.

Ezen uradalomnak 57,163 holdját telepítvényi lakosok mivelik, kik 25 ezer lélekből állanak. Az általok mivelte föld holdankint 8 frt 28 krt jövedelmezett.

A kincstári pusztákon összesen 42 telepítvény község van, 42 ezer lakossal.

Szépen fejtegeti Lónyai ur a telepítvényirendszer hiányait, és a módot, mely által ezek orvosoltassanak.

Országgyűlés.

LII.

A képviselőház okt. 29-diki ülése a szokott-nál rövidebbre terjedt, miután Horváth Boldizsár oly lényeges módosítványokat adott be a bírák felelősségéről szóló törv. javaslatához, hogy a ház nem tartá czélszerűnek azok rögtöni tárgyalásához fogni. Az ülés többi tárgyait néhány kérvénynek s a jövő évi ujjonozási törv. javaslatnak, Kerkápolyi Károly, államtitkár részéről történt benyújtása képezé. — A házszabályok azon §-a, mely b. ötvös válasza alkalmával vitássá vált, a következő ülésre tüzetett ki tárgyalásra.

A képviselőház okt. 30-diki ülésén a házszabályok kérdéses 120-dik §-ának értelmezése dült el, kevesebb tüsttel, mint előre vélni lehetett, bár elégséges tüsttel. A vitát Madocsányi Pál nyitotta meg egy indítványnyal, mely szerint az interpellációra adott válasznál vitának helye nincs, hanem a ház, az interpelláló válasza után, egyszerű szavazással határozza el: ha tudomásul veszi-e a ház a miniszter feleletét, avagy tárgyalásra kívánja tüzni. Tisza Klmán elfogadja ezt, ha a „tudomásul vétel“ sem helyeslést, sem rosálást nem involvál magában. Még néhányan szólottak, míg Deák Ferencz Madocsányi indítványát pártolja, egy kis módosítással. A kérdések szavazásra bocsáttatván Madocsányi javaslata elfogadtatik; Tisza és Deák módosítványai fölött azonban hosszas és szenvedélyes vita fejlődik ki, míg (az elnök elhamarkodva kimondott enuncziatioja helyett) névszerinti szavazás történt, melyben Deák F. módosítvány 126 szóval, 111 ellenében, elfogadtatik. (195 távol van.)

A ház ezután a napirend második tárgyára: a bírák áthelyezéséről szóló törv. javaslat tárgyalására tért, melyet mind általánosságban, mind

— némi módosítással — részleteiben elfogadott. — Ülés elején Máriássy, Tisza K. és Simonyi Ernő interpelláltak a miniszteriumot. — az első a határőrvidéki és erdélyi, a második a határőrvidéki igazgatások; a harmadik a dalmáciai mozgalmak tárgyában.

B. Eötvös József oktatásügyi miniszter beszéde, a képviselő ház okt. 28-diki ülésén.

(Folytatás és vége.)

Eger városa igen t. képviselőjének harmadik kérdésére, tehát arra, mily törvényre alapította az oktat. miniszter eljárását, azzal felelek, hogy alapította 1-ör az 1868. XXXVIII. törvényekre, mely minden telekezetet jogában és népnevelési szabadságában tökéletesen fenntartott; alapította 2-ör azon alkotmányos elvre, melyet száz törvény biztosít, és mely szerint közgazgatási uton az enyém és tiedről rendelkezni nem szabad, (tetszés) és hogy a kormány e tekintetben sértene első kötelességét, ha más tekintetben venne figyelembe, mint a telekkönyvet, mely reá nézve mindeddig határozó, míg a maga útján, azaz törvényes uton megváltoztatva nem lesz. (Helyeslés.)

Mi végre a 4dik kérdést illeti: mik szándékai a kormánynak s mily lépéseket arra nézve, hogy a felizgatott kedélyek megnyugtassanak, és a népnevelés ügye előbbre haladhasson, erre igen röviden felelhetek. A kormánynak e tekintetben csak egy szándéka van, és nem is lehet más szándéka és ez az: az 1868. XXXVIII. törvénynek — szellemében és betűjében — szigorú végrehajtása. (Tetszés.)

Megvallom, meglepő, ha meggondolom, hogy miután a sokszor említett XXXVIII. törvény minden felekezetnek teljes szabadságát biztosította, miután egyáltalában nem egy bizonyos elvnek keresztülvitelét tűzte ki magának célul, hanem azt, hogy a lehetőleg legrövidebb idő alatt jó népiskolákat kapjunk, találkoznak olyanok, kik minden lépést, mely egyesektől a felekezeti iskoláknak javítására vagy fentartására történik, mint egyenesen a törvénnyel ellenkezőt akarják feltüntetni.

Nem kevésbé bámulatos az is, hogy miután a 38. törvény a vallásoktatást a tantárgyak közé első helyen jelölte ki; miután a vallásoktatást egyenesen az egyes hitfelekezetekre bízta: találkoznak olyanok, kik ezen törvényt, mint a vallás és felekezeti érdekek ellentétben állót tüntetik fel a nép előtt, és ez általa törvény ellen felgerjedést idéznek elő. Sajnos, hogy ilyenek történhetnek, sajnos azért, mert e felgerjedés kétségkívül károsan hat vissza a népnevelés ügyére, azon ügyre, mely az országban minden ügyek között legfontosabb. (Élénk helyeslés.) Mert ily agitatók csak arra céloznak, hogy a népnevelésnek szent helyei küzdelmek tereivé változtassanak által, melyeknek épen azon helyeknek kellene lenniök, hol minden párt, minden felekezet egyesített erővel kezdet fog a haza jövője alapjainak lerakására. (Élénk tetszés.)

De legyünk meggyőződve, hogy ezen megengedem némely részről jó szándékból is, és csak ferde felfogásból eredő törekvések sem a kormányt, sem a nemzetet nem fogják kötelességének teljesítésében akadályoztatni. Mindezen igazgatások legyőzésének legjobb módja a 38. t. cikkelynek pontos és szigorú teljesítése: teljesítése az által, hogy a kormány kötelességének ismerje megvédeni minden egyest, minden felekezetet a neki törvények által adott jogokban, (helyeslés) és nem tűrni, hogy valaki azon jogokat, melyeket neki a törvény adott, és melyek abban állanak, hogy mindenki a legnagyobb szabadsággal nevelhessen, ezen jogoknak ürügye alatt arra használja, hogy a nevelést akadályoztassa. (Helyeslés.) Ez az, mit a kormány magának feladatául kitűzött, és miben a t. háznak és minden jó hazafinak támogatására számít. (Közhelyeslés.)

A városi képviselőtestület ülése.

November 3-án.

Miután a mult szombatra hirdetett ülésen a képviselők vagy nem érkeztek, vagy nem tar-

tották mulasztatlan szükségesnek megjelenni, s e miatt a gyűlés, a megjelent néhány képviselő méltó hosszúságára, meg nem tartathatott: f. hó 3-ára lett újabb gyűlés hirdetve. Ekkor is nagy vonatva jelenkeztek a gyűlés tagjai, míg végre a szükséges számra kigyűlekezvén, a tárgyalások megkezdettek. — s következő határozatok hozattak: — A katonai szállás-pótlás a városi község részéről 1869. szeptember 29-től 1870. április 27-ig terjedő időre 913 frt 84 krajczban megállapított. — A honvéd laktanya bizottmányilag megvizsgálandó s a felszerelésre szükséges butorok megszerzendők, — a laktanyai kezelést a községnek magának tartja fenn, — 2 frt díj mellett katonatartási mentességet szerezhetvén a polgárság e laktanyára beveendő katonaság számához képest. Az e hó közepe táján érkezendő honvédek fogadásának ünnepélyességére 100 frtot szavazott meg a képviselőtestület a községi pénztárból. Állandó sorozó-bizottsághoz bizalmi férfiakul megválasztattak Gáspár Antal és Nagy Márton. Az erdővizsgáló bizottság jelentése, mely szerint a községi erdőben semmi kár nincsen, tudomásul vétetett s elhatároztatott, hogy a községi szükségleten feljül vágassék eladásra a „Csere” erdőn 880 öl ág, és a „Nagy-erdőn” 300 szálfá. A községi szükségletre vágandó épületfa alja a házi szegényeknek lesz kiosztandó. Gondoskodás tétetett, hogy a Cseréről a fát mindenütt községi birtokon lehessen szállítani, s e tekintetben a tanács megbízott, hogy a közelebb tartandó gyűlésre tegyen ajánlatot a megkívántatóságok iránt.

E közben a képviselők egy része lassankint eltávozván, azon vették észre az ott maradtak magukat, hogy nincsenek határozatképes számban, s e miatt egy polgárosítási kérdést a jövő gyűlésre kellett halasztani.

Hiába! szörnyű forgalmas idöket élünk, roppant drága az idő, nem lehet egy hónap 720 órájából hatot a közügyeknek szentelni!

—n— —n—

Dalmáciai állapotok.

A dalmáciai események naponta komolyabb jelentőséget nyernek, nem annyira az események fontossága, mint inkább azon lehetőség által, hogy nagyobb horderejű összeütközések okai lehetnek. A pessimisták e lehetőséget nagyon közel látják; az optimisták a távol ködében. A szláv mozgalmak rendes indítója Oroszország, még eddig — legalább nyilván — semmi olyast sem tett, mely miatt e lehetőségtől kellene tartani. Törökország megengedte ugyan, hogy az osztrák csapatok törökföldre lépjenek, miben Montenegró jogsérelmet lát; azonban e kérdés is, diplomáciai jegyzék váltásoknál többre alig fog vezetni.

Ily véleményben, feljegyezhetjük az eddig lefolyt eseményeket. Egyik német lap azon hírt eresztette világgá, hogy Dragali és Cserkvice erődök bevették. E hírt a hivatalos lap határozottan meghazudtolja, s közli a kétszeri összeütközés alkalmával szenvedett veszteségeket. E szerint elesett 4 tiszt, s 19 közember, megsebesült ugyancsak 4 tiszt — ezek közt Jovanovic ezredes — és 64 közember.

E fölkelés, mely szláv hírek szerint hatalmas mérvet öltött, nem csak a birodalom határain belül tartja elfoglalva a közfigyelmet, a külföld is kezd foglalkozni azzal. A szláv lapokat mellőzve, melyek már Dalmácia felszabadulásáról beszélnek, egy francia lap figyelemre méltatja a dalmáciai eseményeket. E szerint: „Ausztiai jelentékeny haderőt összpontosít Cattaró vidékén. Ez azonban nem annyira a veszély nagysága, mind inkább azon óhajból történik, hogy a fölkelés minél előbb véget érjen. Fontos is — mondja tovább — hogy a lázongás gyorsan, és hatályosan elnyomassék, de a lehető kímélettel. A tüzzel nem jó játszani, azon népek-nél pedig, hamu alatt, folyvást ég a parázs. Dalmácia szintugy, mint Schleswig, csak egy pont Európa térképén, de valamint ez, ugy amaz is könnyen gyufává válhatik.

KÜLFÖLD.

OLASZORSZÁG. Már csak néhány hét van az egyetemes zsinatig, s ép ezért a követek sietve sietnek Romába. Megérkezett a magyar-osztrák

követ Trautmannsdorf is, és pedig azon utasítással, hogy a zsinattal szemben, a „legszigorubb tartzkodással” legyen. Különben pedig ellenzínnat nem csak Nápolyban lesz, hanem Lipcsében is.

A zsinatot illetőleg, érdekes azon levél is, melyet közelebből Garibaldi „szabadelvűek nápolyi zsinata” érdekében, s melyben az öreg szabadsághős, szokott tulzó őszinteségével, lényegében így nyilatkozik: Azon események közül, melyek Olaszországot megdicsőíték, egyike a legnevezetesebbeknek, azon ellenzínnat, melyet, Ricciardi indítványozott Nápolyba, december 8-kára, melyben valamennyi nemzet képviselve lesz, az igazság, és jogbajnokai által. Jelképe ez az emberi testvérisülésnek, s ellenében, a farkasok azon gyűlekezetének, mely ugyan napon, Romába fog összegyűlni. Ott, a világ egykori fővárosában, Mária szüzessége fölött fognak vitatkozni, ki 18 századdal ezelőtt, egy szép fiút szült, s annak... esalhatatlanságáról, ki IX. Piusnak nevezi magát.

Ellenben Nápolyban, az igazság apostolai a kinpad és mágiya megsemmítői, az emberi méltóság oszlopai, gyűlnek össze.

Es ti talán még most is fogtok foglalkozni, azon zagyalikkal, melyet a család Szent Januarius vérenek mondanak, s melylyel régóta esalnak titeket. Jó lesz összetörni ez üvegeset, melyben méreg van. Ideje összetörni a gyontató székeket, hogy a szegény emberek tűzőknél megfőzhessék makkaronijokat.

Vetkezzetek le a gyalázat ezen jelképét, s higgyétek meg, hogy ha meggyógyítjátok a fanatizmus és babona sebet Olaszországban, úgy előkészítitek az utat, hogy más nagyobbakat eltávolíthassatok, melyek a hazugság talapzata nélkül fönn nem állhatnak.

Leu és banu.

Pár szó a román pénzekről.

Romániának ezüst és arany pénze sohasem volt. Ma is a szomszédhatalmak, sőt jobban: az európai nagy hatalmaknak arany és ezüst pénzeik vannak ott forgalomban. Maga a nép sohasem használta a pénzszámításban a piastert nevet, hanem a leut, vagy lion-t, vagy oroszleut. A középkorban t. i. több magyar esüt pénzekre volt oroszlan verve, a román földész ezen oroszlan ezimer után nevezett el mindenféle ezüst és arany pénzdarabot leunak vagy oroszlanak. Leu-nak többese lei. Jelenleg kétféle lei van Romániában, azaz kétféle számítják az idegen ezüst és arany pénzeket u. m. régi és új leuban, oroszlanban. Az új leu ép akkora értékű, mint a francia frank t. i. száz centime, vagy 100 banu. A régi leu csak 40 para volt ez; a számítás, mióta új román rézpénz jött forgalomba, kezd divatból kimenni.

A mi a rézpénzt illeti: még mielőtt Negru Voda Fogarasból átköltözött Kimpulungra 1241-ben a kis Oláhország fővárosában, Krájovában lakó főnökök vagy bánok verettek rézpénzeket, a melyekre saját arczképeiket nyomatták, innen nevez a románság ma is minden rézpénzt banunak, melynek többese baniu. Régentén kétféle banu volt u. m. a kisbanu, mely a török parának vagy a francia centimenak egy harmad értékével bírt, és a banu rosu vagy veres banu, melyből hat darab tett egy török piastert, azaz 40 parát. A Mircse vóda és Bajazet között 1393-ban Nikápolyban kötött szerződésnek ötödik pontja tisztán emlékezik erről a veres banuról midőn mondja: „Miután magas kegyelmünknel fogva beirtuk ötöt (t. i. Mircse vódát) keresztyén adófizetőink sorába, ő is köteles leendő évenként kincstárunkba három ezer hazai veres piastert vagy is, a mi pénzünk szerint öt száz ezüst piastert fizetni.”

Két év óta új rézpénze van Romániának u. m. 10, 5, 2 és 1 banosok; nagyon gyarló compositum az egész, de azért még is merőben eltűnt a forgalomból s husz harmincz év mulva tudni sem fogják, hogy mi volt az a hires gologán, régi osztrák réz krajczáros, mely főleg a keleti háborúk ott oly nagy szerepet játszott. A török piastert és német gologán leálték napjaikat, de a magyar oroszlan, leu, ismét feltámadott s remélni lehet, hogy nem sokára, mint románpenz, ezüst és arany bórben fogja beordítani

az aldunai tartományokat. Ime tehát mily szépen megférnek a román bánés a magyar orosz-lán egymás mellett!!

Koós Ferencz.

VEGYES.

* **Rajner Pál**, az új belügyminiszter ónméltósága, köriratot intézett az ország valamennyi törvényhatóságához, melyben nagy horderejű feladatának megoldására fölkéri mindnyájuk közreműködését, igérvén a megye- és községi rendezésre vonatkozó törvényjavaslatok mielőbbi és együttes kidolgozását, nemkülönben tisztében való törvényszerű, de szigorú eljárását.

* **Az első honvédszászló** fölszentelése nagy ünnepélyességgel ment végbe a budai Nagy Boldogasszony-templomban. Az ünnepélyben részt vettek: Királyné ő felsége, mint keresztanya, Primás ő eminenciája, mint fölszentelő, József főherczeg, a honvédség főparancsnoka, a miniszterek, képviselők, katonai és honvédségi fő- és alsobrendű tiszték s roppant számu közönség. A primás szentelési beszédét kenetes és hazafiai melegség jellemző, s Horváth J. ezredes rövid beszéde, melylyel a már fölszentelt zászlót a honvédeknek — kik alája esküdtek — átadta, valódi vitézi tüztől pattogott. Az ünnepélyes napot mintegy 200 terítékű diszlakoma követé, melyen a felköszöntések egymást követték, s Klapka Gy. tábornoknak is egy lelkes üzenete olvastatott föl, ki — gyöngékedése miatt — nem jelenhetett meg az ünnepélyen. — Ezt az ünnepélyt pedig szerző vala „az elárult magyarnak” a mi „közösügyes” és „jogtipró” kormányunk.

* **József főherczeg** e hó 7-én érkezik Kolozsvárra, az erdélyi honvédtanostályok megsemlélésére.

* **Bold. Murányi Ignác**, temes-megyei volt főispán, végrendelete a napokban bontatott föl. Vagyonát nejére és leányára hagyta; ezenkívül a magyar akadémia tőkéjének nevelésére 500 ftot, a muzeum tőkéjének nevelésére 500 ftot, a pesti nemzeti színház alaptőkéjének 1000 ftot, a székekelyek kivándorlásának meggátolására Karlovánszky által kezdeményezett alaphoz 1000 ftot hagyományozott. Legyen áldott emléke a halálában is élő igaz hazafinak!

* **Városunk kereskedelme és ipara** újabb támaszt nyert a f. h. 2. és 3-án megalakult erdélyi kereskedelmi és hitelbankban. E vállalatot — melyet már volt alkalmunk említeni — Erdély földbirtokosainak legjelentékenyebbjei kezdeményezték s kezét fogva a kereskedelem néhány kiváló egyéniségével csakhamar létesítették is. A bank célja: nem csak a kölcsön-üzletnek a kereskedelmi világban gyakorlatban levő minden módozatait itt e városban is életbeléptetni, s takarékpénztári osztályával e mellett az egyesek pénzeinek gyümölcsöző elhelyezésére alkalmat nyújtani; hanem az ipar és kereskedelembe vágó minden vállalatok elősegítése, — ily célokra társulatok alakítása, saját és közös számlára termény s minden kereskedelmi árucikkék vásárlása, szíval alapszabályai értelmében a legtágasabb körű kereskedelem gyakorlása. Örömmel üdvözljük városunkban e vállalat létesülését, mely e városra és vidékére hasznos befolyással leend. A f. hó 3-án megtartott alapító közgyűlés a bank igazgató elnökévé b. Kemény Gézát, az igazgatóság titkárául Szász Robertet, a „Viktoria” b. társaság igazgatósági titkárául, a bank ügynökéül Bodolla Jánost, pénztárnokká: Göldner Nándort választá meg. A bank, mint halljuk, üzletét a jövő év kezdetével indítja meg. Még egyszer: szerencse föl!

* **Új könyvek.** „Értekezés az ausz-

triai-magyar birodalom népesedési viszonyairól, különös tekintettel az 1870 jan. 3-dikán, a magyar korona területén, keresztülviendő népszámlálásra,” Dr. Landerer Oszkár, jogakadémiai tanártól. Ez általános érdekű s minden művelt ember által nagy haszonnal olvasható esinos kiállítású füzet ára 50 kr. Ajánljuk különösen azok figyelmébe, kik a jövő évi népszámlálás keresztülvitelére bivalvák. — „A kereszt-helyi magy. kir. gazdaságifelsőbb tanintézet 1868/9. évi értesítvénye.” Szerkesztő Balás Árpád, tanár. Ez értesítvény kimerítő és világos átnézetét nyújtja e jól berendezett gazdasági intézet szervezetének és állapotjának, úgy hogy ki teljes ismeretét kíván arról magának szerezni: e füzetben föltalálhatja azt. Az utóbbi négy év alatt, mint látjuk, 59, 44, 70 és 66 tanuló íratta be magát a hallgatók közé, többen az erdélyi részekből is. E füzethez mellékelve, előfizetési fölhívást is vettünk a szerkesztő (Balás Árpád) ily című munkájára: „Utmutatás a kezdő gazda gyakorlati kiképzésére,” mely főként azoknak ajánlható, kik a gazdasági intézetbe kívánnak fölvetetni, mivel az ilyeneknek egy évi gyakorlatot kell kimutatniok. A munka — ez év végeig okvetlen megjelenik s ára 1 frt; kik szerzőnél megrendelik: példányukat postai utánvétellel fogják megkapni. — Mindhárom művet ajánljuk az érdeklettek figyelmébe.

* **(Beküldetett.)** Addig is, míg most választott s utnak eresztett követünk fölrézve, megtehetné interpellációját a közlekedési miniszterhez; bátrak vagyunk a helybeli t. cz. rendőrséghez tiszteletteljesen azon kérdést intézni: Van-e esetleg tudomása azon nagy halom földről, mely az unitáriusok csak most épült esinos temploma mellett, a Szt-Miklós-utcában fölhalmozva, már hetek óta akadályára van a szegény gyalog járóknak? Ha van szándékozok-e, mielőtt a fagy végkép oda lánczolná, elhordatni az illetőkkel, kik ezt, míg a sok szepidőben kevesebb fáradság és költséggel tehetik vala, elmulasztották? Kérdésünket indokolni is kívánjuk. Vegye tekintetbe a t. cz. rendőrség, az alkalmatlanságon kívül, még azt is: hogy ha a kolozsvári Muzeum baloldali „madártöltője”, ki közelebb a „Magyar Polgár”-ban városunkról, tudóshoz(?) nem illő frivolitással esetenkedik, visszatértében meglátja — ámbár az ilyen fajta tudósok a lábuk alá nem igen néznek — mit fog mondani? Többen.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblán

1869. év novemb. 8-ik és következő napjain tartandó nyilvános ülésekre kitűzött ügyek jegyzéke.

Az I-ső polgári oszt. ülésében.

Előadó k. t. bíró Kabós László által.

Makrao László Gajzági Jánosné ellen. egy zálogos birtok i. Vajda János a dézsi ev. ref. egyh. e. bh. Dániel János Kreilik János e. Bartha Lajos, Debreczeni József e. Rosenfeld Francziska Gaál Károly e. Korn György Nagy Sándor e. tulajdonjog elismerése i. Jakabfi Sándornak a Jakabfi gr. e. és n. e. egyházak e. kártérítés i.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos által.

Gábor Andrásné Beck Sámuel s neje e. bérlet lett Rákos közönsége b. Rauber Ottó s tarse e. bh. i. Lajos Jakab hagyaték i. Ungvári Sára és Antik Mihály hagyaték i. Fekete János, Fekete Ignác e. 100 frt i. Henrik János Schuster János e. bh. i. Theil Károlina és tarse Kleselstein József e. haszonbér felmondás i. Hertel J gr. felperes Tiltsch Sámuel e. 51 frt i.

Előadó k. t. pótbiro Déési Farkas által.

Fand községe és Wolf Márk. és társainak Földra községe e. bh. i. Róth Györgynek Gubis Lungu Mihály e. bh. i. Az árval pénzalapnak gr. Rhédey Lajos és neje Kozma Ida e. 424 frt i. Bartha Antalnak Mátyás Mi-

hály e. 40 frt i. Csuka Vaszilienak Ródián Juon e. som. visszahelyez. i. Kiska Áronnak Hirsch Ignác e. 16 frt i.

II. polg. osztály ülésében.

Előadó k. t. bíró Dózsa Dániel által.

Oláh Juditnak Simon Károly e. szolgálatbér i. Tarniru Dumitrunak Abraham Noé e. bh. i. Pető Bálintnak Horvát Krisztina e. végrehajtás i. Szűcs Demeternek Szabó Lajos e. adósság i. Madaras Sándornak Adorján Farkas e. bh. i. Konez Mihály s Dobra Máriának Simén György e. bh. i. Podár Vaszilika Márkovics Antal ellen adósság i. Breve Juonnak Varga János hagyaték e. kártérítés i. Pakulár Juonnak Hejku Miron e. visszahelyezés. Hegyi Róának Orbán Sámuel e. 60 frt felett.

Előadó k. t. bíró Popovics Szervian által.

Hopann Simionnak Vaszilie Jakab e. szerződés telj. Tmbrus Ferencznek Lukács Antal e. bh. Kovács Tamásnak Barabás Mózes és Bakcsi Mózes e. 104 frt iránt. Seres Károly árvaának Petru és Dávid Motom e. bh. Burkus Spiridon és társainak ifj. Simon Ábr. e. kártérít. i. Tazyea Juon és részesei Popescu Aron e. 24 véka gabona i. Toderescu Zsófia Toderescu Mihály ellen som. visszahelyezés i. Verder András Szucsám Gyorgye e. 3 frt i. Köpecz Gergelynek Kerekes Lőrincz e. birthab. i.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám által.

Keprár Tudosziának Keprár Kosztánné egy fél nrb. allomány kibocsátása i. Az agyagialvi ev. ref. egyh. Kövecsi Mózes és részesei e. kiszakítás i. Boczán Juonnak Boczán Tzirilla e. egy db. föld i. Ádám Nikuláj Trif Juon ellen egy zálagos haz i. Rösler Károlynak Hegyessi Sándor e. 105 frt i. Csánádi Julianak Grünfeld Mózes és társai e. ingók i.

Előadó k. t. pótbiro Illyés Károly által.

Szilvester Andrásnak László István e. visszahelyezés i. Halmágyi Sándornak Soltész Albert János e. 29 frt 27 kr. i. Bidner Johannak Rosenfeld Jakób és Habob György e. visszah. Drasche Eduard Lag György e. 217 frt 9 1/2 kr. i. Könczei Farkasnak János Dávid e. visszah. i. Ferkó Mihálynak Kádár Ferkó Mihály e. visszah. i. Moosedonfi Pap Ferencznek Georgias György e. 64 frt i. Kimpián Zsófiának Barbu Gy. e. egy 1/2 sessió felett. Baruch Clármannak Trofeti Prihoin és társai e. 37 frt o. j. iránt.

III. A büntügyi osztályban.

Előadó k. t. bíró Schneider József által.

Vasinka János gyilkossági bün ü. Weber Mihály becs. birt. e. kihágása. Vrazda Gyula lopás és orgyilkosság kísérl. b. ü.

Előadó k. t. bíró Sándor János által.

Czintos Agnes család bünténye i. Német István gyujtás b. ü. Mucsa Ilisia nehéz testisértési b. ü. Stancsu Ádám lopás b. ténye. Bereán Flóra és Kosztán emberölés b. ténye. Hosszu Bálint emberölés b. t.

Előadó k. t. bíró Vajda Simon által.

Katona Elek becsületsértési ü. Grünfeld Márton csalási b. ü. Katona Sándor és társai lopási b. ü. Molnár György József emberölési b. ü.

Előadó k. t. bíró Csergedi János által.

Török Ferencz és társ. tolvajság bünében részese. Drilla Nikuláj és társ. lopási b. ü. Jakó Andrásné súlyos testisértés b. ü. Ignacz Josiv és társ. lopás b. ü. Bodea Jakób súlyos testisértés b. ü. Veress István becs. biztons. e. kihágása. Zsuzs Tódor és társ. lopás b. ügye. Puj Gyula és társ. rabló gyilkossági b. ü.

Előadó k. t. bíró Bárdosi György által.

Vajda Danille és társ. lopás b. ü. Globa Tódor kihágása, Balogh István kih. Freytag Mária kih. Buzogany Rózi gyilkossági b. ü.

IV. Az úrbéri osztályban.

Előadó k. t. bíró Antalfy Gábor által.

Onyiga Juonnak Laszonovszki Ferencz e. egy db. kaszáló feletti urb. pere. Gr. Haller Lajosnak Vonyiszor Tógyika e. egy belsőmajorsági telek s 2 db. külső tartozékai f. urb. pere. Bolyai Gergelynek Demian másképp Borza Dumitru e. egy belsőtelek s j. megváltása i. Bolyai Gergelynek Tanaszti Tódor e. egy belsőallomány s külső tartozékai f. Ugyanannak Demian Vaszilika e. egy belsőtelek f. Herceg Württemberg Sándornak Szabó István e. egy külsővel ellátott belsőtelek f.

Előadó k. t. pótbiro Grúz István által.

Gr. Bethlen Gábor és gr. Bethlen Leopoldnének a keresdi volt urbéresék e. erdő és legelő szabályzás i. A kolozsmonostori volt urbéresékek az odaváló alapítványi uradalom e. 20 tábla urb. erdő f. Boér Lásznónak Luszu Juon e. egy belsőtelek s külsőségei i.

Jegyzéke

a marosvásárhelyi m. k. urbéri törvényszéknél
f. év november 8-án tartandó nyilvános ülésben
itéletileg előadandó ügydaraboknak.

Urb. törvényszéki ülnök Wlad Miklós által.

Gróf Rhédei Istvánnak Sámsondi Juon e. urb. pere
M.-sámsondi Bandi Vaszinak Jakab György e. p. Dindár
Eleknek m.-sámsondi Berar György e. p. Dindár Lajosnak
m.-sámsondi Ilaj Andrei e. p. M.-sámsondi Szöcs Juon Juon-
nak Dindár Elek e. p.

Urb. törvényszéki pótbiro Gyárfás József által.

Sándor Lászlónak b.-madarasi Pánczi András e. p.
B. Apór Karolynak b.-madarasi Buda Jánosné e. p. B.
Horváth Albertné b. Szentkereszti Zsuzsannának b.-ma-
darasi Kolcsár János e. p. B. Horváth Albertné b. Szent-
kereszti Zsuzsannának b.-madarasi Szentgyörgyi György
e. p. B. Thoroczka Józsefnek m.-szentmihálytelki Foga-
dár Juonné e. p. B. Thoroczka Józsefnek m.-szentmihálytelki
Dozsán Péter e. p. Deési Sándorné b. Thoroczka
Klárának m.-szentmihálytelki Hirda Juon e. p. De-
ési Sándorné b. Thoroczka Klárának m.-szentmihálytelki
Flora Gligor e. p. Deési Sándorné b. Thoroczka Klára-
nak m.-szentmihálytelki Samsugán Simon e. p.

Bécsi bürzei árkelet.

(1869. nov. 4-én).

5% metalliques	59.30
5% nemzeti kölcsön	68.90
1860 államkölcsön	93.90
Bankrészvény	710 —
Hitelrészvény	232.50
London	124 25
Ezüst	122.15
Arany	5.88
Földt. ment. kötvény erd.	73.50
" " " magyarh.	79. —
" " " horvát-slavon	82. —

Laptulajdonos és felelős szerkesztő:

SZÁSZ BÉLA.

Nyiltér. *)

Nyilvános köszönet.

Szomorú, de polgártársaim érdekében fon-

*) E rovat alatt megjelenő cikkért nem vállal felelősséget a Szerk.

tos kötelmet akarok leróni, midőn ez alkalom-
mal köszönetet mondok a „Haza“ magyar élet-
biztosító banknak azon lelkiismeretes pontosságá-
ért, melylyel az Istenben boldogult férjem: né-
hai Gyulai Elek halála által nekem és családom-
nak ezelőtt egy évvel — halála esetére biztosí-
tott 500 frintot — a férjem halála esetét meg-
állapító okmányok felterjesztése után, nekem hely-
ben székelő vezérigazgató: Novák Bogdán ur
által két hét alatt kifizette.

El nem mulaszthatom tehát a „Haza“ ma-
gyar életbiztosító bankot minden családapá fi-
gyelmébe; főleg pedig hazám iparos osztályának
— elég melegen ajánlani, hol minden szegény
özvegy, árva, az élet könnyítő terhein vigaszra
talál.

M.-Vásárhelytt, október 24-én 1869.

Asztalos özv. Gyulai Elekné,
sz. Reyer Anna.

Hajnal József, v. e. bíró,
mint tanu.

Simonfy Sámuel, m. k.,
mint tanu.

HIRDETMÉNYEK.

(43)

9—12

Óvakodni kell az utánzásoktól.

Oly jó mint az arany,

a talmi
arany

É K S Z E R

örökké-
tartó

A ki e tárgyat valódi minőségben akarja birni, az forduljon az egyesült
Nr. 16. iparszarnokhoz Bécsben. Praderstrasse Nr. 16.

Nem tévesztendő össze Nr. 26-al

Brillant ékszer.

Legfinomabb készítmény, még az ismerőt is es-
lődába ejti. Ez ékszer valódi talmiaranyba van fog-
laltva, az utánzóit gyémántok legfinomabban köszörült
hegyikristályból vannak, melyek élénk tűzőket soha sem
vesztik el, s más ékkövek is felismerhetlenül vannak
utánozva.

1 mellű 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbevaló
1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — egy pár inggomb 1, 1.50, 2,
3 frt. — 1 pár kézélgomb 1.50, 2, 3 frt. — 1 fér-
fitű 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 brillantgyűrű, legfinomabb
1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 keresztcske, mint nyakék 1, 2, 3 frt.

Véssett talmiaranyékszer.

1 láncz, talmi aranyból 1.50, 2, 2.50 kr. — 1
nyakláncz 2.50, 3, 4 frt. — 1 gyönyörű női nyakék ke-
reszttel 1, 2 frt. — 1 mellű 80 kr. 1, 1.50, 2, 3, 4
frt. — 1 pár fülbevaló 80 kr. 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1
kötég óra-függelék 40, 60, 80 kr. — 1 medaillon 50,
80 kr. 1, 2, 3 frt. — 1 pár inggomb 30, 50, 80 kr. 1
frt. 1 pár kézélgomb 40, 60, 80 kr. 1 frt. — 1 férfitű,
50, 80 kr. 1, 1.50, 2 frt. — 1 mellű, fényképre 1, 2 frt.

Korall ékszer, talmi-aranyaljjal.

1 mellű 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbe-

Hihetlen de mégis igaz!

1 valódi angol, tűzben finoman aranyozott ezüst
chronometer-óra, kettős fedéllel, finoman emaillozva és
kristály-üveggel, valódi finom talmi-aranylánczsal és
medaillonnal, a legfinomabb tokban 20 frt.

Egy valódi angol ezüst chronometer óra egyes
fedéllel és kristály-üveggel, lánczsal, és medaillonnal,
tokban 17 frt.

Angol ezüst hengerórak kristályüveggel és másod-
perc-mutatóval, lánczsal és medaillonnal tokban 10 frt.

Ugyanazon hengerórak a legfinomabb tűzarany-
szal, csesebecsével 12 frt.

Ezüst horgonyórak kristályüveggel, ugróra 15 frt.

Női órak ezüsből, kristályüveggel, kised alak-

Tömör arany-ékszerek.

1 gyűrű igaz gyöngyökkel 1.80 kr. — 1 gyűrű
türkissal és gyöngyökkel 2.50 kr. — Gyűrűk különféle
kövekkel, mint chrysoprát, türkiz, jaszmin, arany-opal,
opal stb. 2.50, 3, 4, 5 frt. — Nagy tömör arany pe-
sét-gyűrűk, vésésre alkalmas kövekkel, 3.50, 4, 5, 6
frt. — Nehéz aranygyűrűk, valódi erdélyi gyémánttal
kirkavá, 5, 6, 7, 8 frt. — Ugyane gyűrűk valódi gyé-
mántokkal 6, 12, 15, 20, 25 frt. Ugyanazok igaz gyön-
gyökkel 4, 5, 6, 8 frt. — Arany fülbevalók párja 2, 3,
4, 6—10 frt. — Arany fülbevalók, valódi erdélyi
gyémántokkal 7, 8, 10, 12, frt. — Arany mellű, 2, 3,
4, 5, 6, 7—12 frt. — Egész kellék, arany mellű és

A t. c. közönség saját érdekében tisztelettel felkérjük, hogy bármely megrendeléseit egyenesen az
iparszarnokhoz intézze, mert csak akkor nyújthatatik kezesség az árak valódiságáért.

Szaz meg száz régi ismerősünk állandó részvéte a birodalom minden részéből, valamint Német-, Olasz-,
Oroszországból, és az egész Levantéből, a legjobb biztosítékot nyújtja a külmezbizások pontos és szigorú elintéze-
séről. Képes árjegyzékek díj nélkül és bérmentesen elküldetnek.

való 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár inggomb 80 kr.
1, 1.50, 2 frt. — 1 pár kézélgomb 1, 2, 3 frt. — 1
férfitű 1, 1.50 kr. — 1 hölgy nyakék 2.50, 3, 4 frt. —
1 karperecz, 2, 3, 3.50 kr. — 1 füzér vágott korall
16 kr. — 1 füzér gömbölyű korall 30 krajczár.

Email-ékszer.

Pompás kivitelű tűzzománcz, talmi-aranyon: 1
mellű, 1, 1.50, 2, 3 frt. — 1 mellű, valódi korall és
emailal diszitve, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 pár fülbevaló 1,
1.50, 2, 3 frt. — 1 egész email-készlet mellű és fül-
bevaló brillantokkal 3.50 kr. — 1 pár emaillozott
inggomb 60, 80 kr. 1 frt. — 1 pár emaillozott kéze-
lgomb 80 kr. 1, 2 frt. — 1 medaillon 80 kr. 1, 1.50,
2, 3 frt. — 1 email-gyűrű, 60, 80 kr. 1, 2 frt. — 1
emaillozott láncz 1.50, 2 frt. — 1 női-láncz 2.50,
3.50 kr.

Gyöngy-ékszerek.

Sodronymű foglaltványban.

1 gyűrű gyöngyökkel 2.50, 3, 4 frt. — 1 férfitű
gyöngyökkel 1, 2, 3 frt. — 1 mellű 1.50, 2, 3, 4, 5
frt. — 1 pár fülbevaló 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — 1 gyö-
nyörű női nyakék brillant-zárral és szivecskével, bril-
lant és rubinnal, 3.50, 4, 5, 6, 8 frt.

ban, legfinomabban tűzaranyozva, nyaklánczsal, tok-
ban 15 frt.

Arany (3-as számú) női órak, ugróra, kristály-
üveggel 22, 24, 25, 27 frt.

Órak talmi-aranyban, kettős fedéllel, savonetto,
másodperc-mutatóval, kristályüveggel és csesebecsével,
egy valódi talmi aranylánczsal és medaillonnal együtt
tokban 15 frt.

Miniatur óraasztalok zeneszerkezettel 15 frt.

Gyönyörű nagy szivar-szekerények, zeneszerkezet-
tel 15, 18 frt.

Madár-sipláda, tiszta hangokkal, 4, 6, 8 zeneda-
rabbal, 4, 4.50, 5, 6 frt.

Ezen angol zsebrákért 5 évi jótállás vállaltatik.

fülbevalók tokban, 6, 8, 10, 15—30 frt. — Inggom-
bok, aranyból, párja 1.80, 2.50, 3, 4, 5 frt. — ké-
zelő gombok párja 3.50, 4, 5 forint. Férfi nyak-
kendőtűk 1.50, 2, 3, 4, 5 frt. — Gyönyörű női
nyakék, keresztcskével 5.50, 6, 8 frt. — Arany ke-
resztcské, báronyszalaggal 1.50, 2, 3, 4—6 frt. —
Tömör arany-medallionok, 2.50, 5, 6, 8, 10 frt. —
Valódi korall (keresztcské aranyíval 1.50, — Arany
óralánczok férfiak és nőknek, rövidek 13, 18, 20—30
frt.ig, hosszuk 20, 25, 30, 40, 60—200 frt.ig. — Arany
gyöngy-kapcsok 80 kr. 1, 1.50, 2 frt. — Jegy-gyűrűk
2, 4, 5, 6 frt.

(107)

1—2

Tutsek István

tisztelettel ajánlja a n. é. helyi és vidéki
közönségnek, közelebből érkezett nagy
választéku olcsó szőr köntös szöve-
teit $\frac{3}{4}$ szélességben, nagy téli kendő,
kész bujka és nagy felöltő, férfi- és
női- cipő, kesztyű, kalap, rumburgi
creás, bécsi házi len, fehér és fehé-
ritetlen gyapott vásznait, kamuka-
damast és színes kávé asztalneműt
egész, felször és strátos ezérna butor
kelméit, férfi téli nadrág és felsőnek
való gyapju szöveteit, — s egy szó-
val minden e szakmához tartozó cik-
keit, — az eddiginél olcsóbb árban szol-
gálja.

Raktára a nagy Görögház alatt
1080 szám,

S a közelebbi országos vásárkor
az üzlet előtt felállított fa sátorban.

(89)

5—24

M.-Vásárhelytt kapható
Fogarasi J.D. kereskedésében

A valódi,

orsz. szab. legujab-
ban ő Felsége által

kivaltsággal kitüntetett, az orvosi-
kartól megvizsgált, sikeresnek
talált, s ezerféleképen kipróbált
titkos-szer: a patkányok, házi-
s mezei-egerek, vakondok és
svábok teljes kiirtására (melyet
sokfelé megpróbáltak hamisan utá-
nozni s árulni) hamisítatlan minőség-
ben Debreczenben egyedül Csanak
József; Pesten: Sneider J. lipót-utczai
kereskedésében kapható. Egy nagy bá-
dog 1 frt; kis bádóg 80 kr.

Egyes bádógmegrendelések is után-
vétel mellett gyorsan teljesítenek.
Ugyanott kapható: czitrom-kenőcs,
egyedüli szer a fagyhólyagok és tyuk-
szem ellen, egy tégli: 50 kr.